

EUROOPA PARLAMENT

2009–2014

Istungidokument

A7-0361/2011

17.10.2011

RAPORT

Euroopa Keskpanga 2010. aasta aruanne
(2011/2156(INI))

Majandus- ja rahanduskomisjon

Raportöör: Ramon Tremosa i Balcells

RR\880784ET.doc

PE469.838v02-00

ET

Ühinenud mitmekesisuses

ET

SISUKORD

	Page
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	10
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	13

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Keskpanga 2010. aasta aruande kohta (2011/2156(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Keskpanga (EKP) 2010. aasta aruannet,
 - võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 284,
 - võttes arvesse aluslepingule lisatud Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja käsitleva protokollil artiklit 15,
 - võttes arvesse oma 4. mai 1998. aasta resolutsiooni demokraatliku vastutuse kohta majandus- ja rahaliidu kolmandas etapis¹,
 - võttes arvesse oma 23. novembri 2010. aasta resolutsiooni Euroopa Keskpanga 2009. aasta aruande kohta²,
 - võttes arvesse kodukorra artikli 119 lõiget 1,
 - võttes arvesse majandus- ja rahanduskomisjoni raportit (A7-0361/2011),
- A. arvestades, et euroala majandus elavnes 2010. aastal ja SKP juurdekasv oli 1,7% ning 2011. aastaks oodatakse 1,6%-list juurdekasvu pärast 4,2%-list langust 2009. aastal, ehkki mõned rahvusvahelised organisatsioonid on hoiatanud majanduskasvu võimaliku aeglustumise eest maailmas;
- B. arvestades, et euroala keskmine valitsemissektori eelarvepuudujääk suurenes 2010. aastal 6,0%-ni SKP-st ning keskmine võlakoormus oli 85,1% SKP-st, võrrelduna vastavalt 0,7% ja 66,2%-ga 2007. aastal ning Ameerika Ühendriikide ja Jaapani võlakoormusega, mis oli vastavalt 101,1% ja 212,7% SKP-st;
- C. arvestades, et euroala aasta keskmine THHI inflatsioonimäär oli 2010. aastal 1,6% ja M3 juurdekasv on olnud aeglane – 2010. aastal keskmiselt 0,6%;
- D. arvestades, et EKP teatas 10. mail 2010. aastal, et eurosüsteem teeb väärtpaberituriprogrammi kaudu järelturul euroala valitsemissektori võlakirjade ajutisi tugioste ning tugiostude arvestuslik väärtus ulatus 2011. aasta septembri alguses 129 miljardi euroni; arvestades, et need väärtpaberid on ostetud allahindlusega;
- E. arvestades, et EKP otsustas 4. juunil 2009 käivitada tagatud võlakirjade ostmiseks esmastel ja järelturgudel ostuprogrammi 60 miljardi euro ulatuses, mille täielikku rakendamist oodati 2010. aasta juuni lõpuks;

¹ EÜT C 138, 4.5.1998, lk 177.

² Vastuvõetud tekstid, P7_TA(2010)0418.

- F. arvestades, et 2010. aasta lõpus oli EKP-l 480 miljardi euro eest varaga tagatud väärtpapereid ja 360 miljardi euro eest mittekaubeldavaid finantsinstrumente, mis kokku moodustasid 44% tema koguvarast;
- G. arvestades, et visad kuuldused võlgade restruktureerimise kohta ning selle mõju finantsturgudele ja majandusele laiemalt võivad jälle edasi lükata EKP loobumise mittestandardsest meetmetest; on siiski seisukohal, et riikide võlakohustuste haldamiseks tuleks leida terviklik ja pikaajaline lahendus EKP osaluseta;
- H. arvestades, et euroala intressimäär oli kogu 2010. aasta jooksul 1%, kuid 2011. aasta aprillis tõsteti seda 25 baaspunkti võrra ja juulis jälle 25 baaspunkti võrra, nii et nüüd on intressimäär 1,5%;
- I. arvestades, et EL-i toimimise lepingu artiklis 282 on sätestatud, et EKP põhieesmärk on säilitada hindade stabiilsus ning EKP peaks toetama üldist majanduspoliitikat, et aidata seda saavutada, ning võtab ka teadmiseks EKP egiidi all tehtava Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu töö finantsstabiilsuse tagamiseks;

Sissejuhatus

1. väljendab heameelt asjaolu üle, et EKP on vaatamata mitmele makromajanduslikule finantsšokile ja kiirelt muutuvatele toorainehindadele suutnud siiani hoida THHI inflatsiooni märkimisväärselt edukalt 2% juures ajal, mil keskmine SKP juurdekasv EL-is on olnud aeglane;
2. väljendab muret mõju pärast, mida intressimäära tõstmine avaldab euroala majanduskasvule; lisab, et see võib pidurdada euroala majanduse niigi aeglast elavnemist, eriti kõige nõrgema majandusega riikides;
3. toonitab asjaolu, et kuigi THHI inflatsioon on olnud alates 2010. aasta algusest kuuarvestuses enamasti üle 2%, on rahapoliitika seisukohalt olulised ootused tuleviku suhtes, mille madal tase annab tunnistust EKP suurest usaldusväärsusest ning sõltumatuses;
4. rõhutab, et enne finantskriisi suurenesid erasektori võlg, samuti laenumullid ja mõnel juhul avaliku sektori võlg jätkusuutmatult ning riskid tekkisid läbi erasektori võlamullide; lisaks märgib, et valitsemissektori võla kasv oli tingitud vajadusest päästa välja erasektor, eriti finantssektor;
5. on seisukohal THHI kõrval on varahindade suundumused ja laenukasv EL-is ning liikmesriikides olulised näitajad majandus- ja rahaliidu ning laiemalt ELi tulemusliku finantsstabiilsuse järelevalve tegemiseks;
6. märgib, et euroala valitsemissektori võla suhe SKP-sse on palju madalam kui Ameerika Ühendriikidel ja Jaapanil;
7. usub euroala majanduse tugevusse ning euro tähtsusesse rahvusvahelise vääringuna;
8. tuletab meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 282 kohaselt on EKP põhieesmärk

säilitada hindade stabiilsus ja see aitab hoida finantsstabiilsust ning finantsturgude nõuetekohast likviidsust; märgib, et rahanduslik ebastabiilsus on tõsine oht keskpika perspektiivi hinnastabiilsusele, sest see takistab rahapoliitika ülekandemehhanismide sujuvat toimimist; väljendab heameelt EKP egiidi all toimiva Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu loomise üle 1. jaanuaril 2011; avaldab heameelt EKP otsustava rolli üle erakorraliste meetmete võtmisel turgude stabiilsuse säilitamise eesmärgil;

9. toonitab, et ELi toimimise lepingu artikli 127 lõike 6 kohaselt võib nõukogu seadusandliku erimenetluse kohaselt ja pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendi ja Euroopa Keskpangaga anda Euroopa Keskpangale määruste abil ühehäälselt eriülesandeid, mis käsitlevad krediidasutuste ja muude rahaasutuste, välja arvatud kindlustusseltsid, usaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvega seotud poliitikat.
10. rõhutab, et võlakirjade tagasiostmine järelturul on põhjendatud eesmärgiga taastada mõjusalt toimiv rahapoliitika ajal, mil teatavad turusektorid toimivad erakordselt halvasti; märgib, et tagasiostuprogramme täiendavad likviidsust neutraliseerivad programmid;
11. on sügavalt mures finantsturgudel taas tekkinud püsiva ebastabiilsuse pärast EL-is ning makromajanduses jätkuva olulise tasakaalustamatuse pärast euroala riikide vahel, samuti mitmes euroala liikmesriigis esineva deflatsioonisurve pärast;
12. tuletab meelde, et püsiv ja isegi süvenev majandusliku lähenemise puudumine on euroala ühtse rahapoliitika seisukohalt jätkuvalt struktuurne probleem; toonitab, et rahapoliitika mõju on euroala liikmesriikides väga erinev; on arvamusel, et rahapoliitika asümmeetriline mõju suureneb tõenäoliselt veelgi, kui EKP jätkab intressimäärade tõstmist, kuna mitme liikmesriigi laenu indeksieritakse valdavalt lühiajaliste intressimääradega; on seetõttu veendunud EL-i ühise eelarvehalduse vajalikkuses;
13. kutsub komisjoni üles looma Euroopa reitingute sihtasutust ja kaaluma EL-i/IMF-i kohandamiskava järgivate riikide reitingute ajutise külmutamise poolt- ja vastuargumente; taunib samas praegust reitinguagentuuride oligopoli ja nõuab meetmeid konkurentsi tihendamiseks reitinguagentuuride vahel ja selliste agentuuride arvu suurendamist;
14. palub komisjonil võtta vajaminevaid meetmeid Euroopa Valuutafondi asutamiseks, millega tagatakse see, et IMF-i pole edaspidi vaja Euroopa laenupoliitikasse kaasata, ning millega vähendatakse liikmesriikide sõltuvust muudest rahvusvahelistest institutsioonidest ja turgudest;
15. väljendab heameelt Eesti sisenemise üle euroalasse, mis tõestab ühisraha projekti tugevust;
16. on mures üldise rahapoliitilise keskkonna arengu ja euro väärtuse pärast teiste vääringute suhtes, sest tavapäratud likviidsussüstid enamikus OECD riikides avaldavad märkimisväärset ülekanduvat mõju; on veendunud, et stabiilsema ülemaailmse rahandussüsteemi jaoks on vaja palju tugevamat rahvusvahelist kooskõlastamist;

Kriisiohjamine

17. väljendab heameelt EKP kindlameelse ja ennetava hoiaku üle kogu kriisi vältel alates

2007. aastast, eriti ebastabiilsuse ajal finantsturgudel 2007., 2008. ja 2010. aastal ning hiljuti 2011. aasta suvel, kui mõned suure EL-i riigi majandus oli liikmesriikide jätkuva otsustusvõimetuse tõttu raskustes, mis sunnib EKP-d võtma praegusele võlakriisile reageerides avalikult poliitilist rolli;

18. märgib, et rahapoliitikal peab lasuma osa vastutusest varadega seotud mullide tekke eest, arvestades jätkusuutmatut laenukasvu kriisieelsetel aastatel;
19. võtab teadmiseks EKP tehtud kriisiohjamise ettepanekud nii majanduse juhtimise kui panganduskriiside lahendamise mehhanismi osas;
20. peab kahetsusväärseks, et puudub asjakohane ELi majanduspoliitika raamistik kriisi ohjamiseks, ning taunib komisjoni ja liikmesriikide kõhklusid kriisi ohjamisel, eriti seal, kus tuleb teha reforme, nõuab tungivalt, et nõukogu ja komisjon esitaksid kiiresti terviklikud ja kaugeleulatuvad meetmed, mida on vaja euro stabiilsuse kaitsmiseks;
21. on mures jätkuvalt pingelise olukorra pärast euroala riigivõlakirjade turgudel, mis kajastub viimase kahe aasta jooksul suurenenud tootluse erinevustes; juhib tähelepanu sellele, et praeguse finantskriisi ajal kogetud paanikalainetest tingitud pagemine turvalisusse on avaldanud väga suurt moonutavat mõju ja põhjustanud kulukat negatiivset välismõju; kiidab EKP katseid vähendada väärtpaperituruprogrammi abil nõrgas seisus olevate liikmesriikide võlakirjade tootlust;
22. võtab teadmiseks Kreeka võla restruktureerimise ELi tasandil koordineeritud vabatahtliku vahetuspakkumise abil; on seisukohal, et 21. juuli 2011. aasta tippkohtumisel kokku lepitud Kreeka võlakoormuse vähendamine ei ole millegagi taastanud valitsemissektori võla jätkusuutlikkust;
23. märgib, et kuigi erasektori osades valdkondades ja enamuses liikmesriikides vähendatakse jätkuvalt finantsvõimendust, on liiga suur võlakoormus avalikus sektoris endiselt levinud, eriti finantskriisi tagajärgedega toimetuleku meetmete tõttu;
24. tuletab meelde, et enne finantskriisi puhkemist kahanes valitsemissektori võla suhe SKP-sse euroalas 72%-lt SKP-st 1999. aastal 67%-ni SKP-st 2007. aastal, samal ajal kui majapidamiste ja ettevõtjate võlatase ning finantssektori finantsvõimendus oluliselt kasvasid; juhib tähelepanu eriti sellele, et euroala majapidamiste võlg kasvas sel perioodil 52%-lt SKP-st 70%-ni SKP-st ning finantsasutuste võlg suurenes vähem kui 200%-lt SKP-st enam kui 250%-ni SKP-st; tunnistab, et mõned liikmesriigid, nt Kreeka ja Itaalia, erinesid oluliselt sellest üldisest suundumusest;
25. võtab teadmiseks EKP finantsvõimenduse määra kiire kasvu, mõõdetuna panga kapitali ja reserve suhtena varadesse, kuigi finantsvõimenduse määra ei saa kohaldada keskpankade suhtes samal viisil mis kommertspankade suhtes; märgib siiski, et 2011. aasta augusti keskpaigaks oli EKP bilansimaht tippajaga võrreldes vähenenud juba ligikaudu 10%, kuigi sealtpoolse on bilansimaht kiiresti suurenenud; märgib, et kuigi muude keskpankade bilansimaht on samuti oluliselt suurenenud, ületab EKP finantsvõimenduse määr kaugelt teiste võrreldavate keskpankade vastava näitaja, kui mitte arvestada panku, mis on teostanud nn kvantitatiivse lõdvendamise programme, nagu Föderaalreserv ja Englise Pank;

26. juhib tähelepanu asjaolule ja tunneb heameelt, et EKP bilansimahu kasv ei ole toonud kaasa inflatsiooni; toonitab EKP suuremat rolli euroala pankade keskse vastaspoolena, mis kajastab vahendustegevuse ajutist kandumist pankadevaheliselt turult eurosüsteemi ning eurosüsteemis olevate aja jooksul tagasimaksmisele kuuluvate varade lisandumist; juhib ühtlasi tähelepanu sellele, et likviidsuse pakkumine maksevõimelistele pankadele ei tähenda tingimata rahapakkumise suurendamist, ning märgib, et need mittestandardised meetmed on ajutised; on veendunud, et kõik need arengud on koosmõjus välisteguritega taganud inflatsiooni püsimise ligikaudu 2% juures;
27. juhib taas tähelepanu sellele, et paljud euroala pangad sõltuvad murettekitavalt palju EKP pakutavast likviidsusest, kuna täielikult toimiv pankadevaheline turg puudub; võtab teadmiseks, et kui 2010. aastal aktsepteeris eurosüsteem tagatistena 488 miljardi euro väärtuses varadega tagatud väärtpabereid, siis nüüd on selliste väärtpaberite eurosüsteemi krediiditehinguteks sobivuse kriteeriumeid märgatavalt karmistatud, mistõttu see maht peaks aja jooksul vähenema;
28. rõhutab, et eurosüsteem ei ole nõustunud avalikustama, millise meetodi alusel määratakse suurendatud laenuetoetuse programmi raames toimuvate likviidsustehingute jaoks sobivate vähenenud väärtusega varade nn teoreetiline hind; rõhutab, et seetõttu pole võimalik kontrollida, kas EKP on täitnud osaliselt fiskaalülesandeid; nõuab seepärast, et EKP avalikustaks kogu kriisi kestel kasutatud hindamise meetodid;
29. rõhutab, et euroala nõuetekohase kriisiraamistiku puudumise tõttu tuli EKP-l võtta riske, mida tema volitustes ette ei nähta;
30. palub EKP-lt suuremat läbipaistvust tema käes olevate väärtpaberite, kaasa arvatud tagatistena aktsepteeritud varadega tagatud väärtpaberite ja muude rahapoliitika eesmärkidel hoitavate kaubeldavate ja mittekaubeldavate väärtpaberite ning väärtpaberite, mille hoidmisel ei ole rahapoliitilisi eesmärke, mahu ja kvaliteedi osas;
31. tunnistab, et mittestandardised rahapoliitika meetmed on vajalikud ja märgib nende ajutist iseloomu, aga nõuab nende programmide järk-järgulist lõpetamist kohe, kui finantsturud on rahunenud ja riigivõlakriis lahendatud, eeldusel et luuakse ühenduse raamistik nõuetekohaseks tegelemiseks rahandusliku ebastabiilsuse küsimustega; nõuab meetmeid integreerituma majanduse juhtimise loomiseks;
32. kutsub EKP-d üles lisama väärtpaberituruprogrammi diskontomäära mehhanism, mida saab kohandada, kui enamuse reitinguagentuure on teatud väärtpaberi reitingut veelgi langetanud, millega tagataks see, et EKP kätte ei jää liiga palju riskantseid varasid; on ühtlasi seisukohal, et EKP peaks kaaluma võimalust laiendada enne väärtpaberi tagatiseks võtmist vähemalt kahe krediidireitingu nõude poliitikat varadega tagatud väärtpaberitelt ka kõigile teistele tagatise liikidele, mille puhul praegu nõutakse vaid ühte reitingut, ning kutsub EKP-d üles töötama välja oma riskihindamisraamistik;
33. rõhutab, et TARGET2 arvelduste süsteemis osalevatele pankadele kehtestatud tingimused ja üldisemalt EKP likviidsuse tagamise vahendid tekitavad muret seoses EKP enda jaoks tekkiva krediidiriskiga; palub seetõttu EKP-lt läbipaistvuse suurendamiseks korrapärasemat avalikku teavet TARGET2 arvelduste süsteemis mõõdetavate euroala keskpankade vaheliste rahavoogude kohta ja nõuetekohaste selgituste andmist hiljutiste

arengute kohta, et neid voogusid ei tõlgendataks ekslikult alaliste ümberpaigutustena jooksevkonto ülejäägiga riikidest jooksevkonto puudujäägiga riikidesse;

34. on mures euroala mitmete süsteemselt ja mittesüsteemselt oluliste pangandusasutuste laenu tähtaegade ja valuutade mittevastavuse kõrge taseme pärast;
35. on seisukohal, et praeguses erakorralises olukorras tuleb kiiresti määratleda ja avalikustada EKP likviidsustoetustega kaasnevad ranged lisatingimused, sealhulgas avalikustamata ja sise-eeskirjadest rangemad usaldatavusnormatiivide tingimused ning EKP refinantseerimistegevuseks aktsepteeritud tagatisega seotud allahindlused;
36. palub EKP-l uurida, kas kohustuslike reservide nõue võiks olla intressimäära kõrval täiendav vahend finantsstabiilsuse säilitamiseks, ilma et see kahjustaks majanduse taastumist;
37. märgib, et üks USA-s ja EL-is kriisi eel ja ajal rakendatud rahapoliitika tagajärg on järsu intressikõvera kujundamine, mis aitab hoiustajate ja lühiajaliste laenude andjate abiga pangandussüsteemi kiiremini rekapitalizeerida;
38. toonitab EKP aastatepikkust ranget ja järjepidevat hoiakut eesmärgiga tugevdada majanduse juhtimist üleeuroopalistes huvides;

Majanduse ja finantsjuhtimine

39. nõuab rahapoliitikaga paremini seotud finantssüsteemi makrousaldatavusnormatiivide täitmise järelevalvet, mille juures võetakse arvesse erinevusi euroala riikide ja selle väliste riikide vahel; nõuab täiendavate pingutuste tegemist integreeritud analüütilise raamistiku väljatöötamiseks, et ühtselt hinnata makrotasandi usaldatavusjärelevalve ja rahapoliitika mõju ning edasi arendada Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu makrotasandi usaldatavusjärelevalve poliitika vahendeid, võttes arvesse finantssüsteemide riiklikke, õiguslikke ja muid erisusi;
40. nõuab uuele finantsjärelevalvekorrale antavate vahendite olulist suurendamist selle mõjususe parandamise eesmärgil ja nõuab ka uue finantsjärelevalvekorra mõjususe pidevat analüüsimist mõjuhinnangute abil ning hinnangut võimaluse kohta luua pikemas perspektiivis üks Euroopa finantsjärelevalveasutus, mis toimiks praeguste Euroopa järelevalveasutuste ja Euroopa Süsteemsete Riskide Nõukogu katusorganisatsioonina;
41. toonitab, et vaja on ühist Euroopa rahandusministrit (kes võiks tulla Euroopa Komisjonist) kooskõlas Jean-Claude Trichet' 2. juunil 2011. aastal Aachenis tehtud ettepanekuga; on seisukohal, et selle ettepaneku demokraatlikku legitiimsust tuleb asjakohaselt käsitleda; toonitab sellega seoses, et rahaliidus ei puuduta fiskaalpoliitika mitte ainult liikmesriike, vaid sellel on ka palju piiriüleseid ülekanduvaid mõjusid ning praegune kriis on toonud esile 100%-liselt detsentraliseeritud fiskaalpoliitika piirangud; arvab, et ühisel Euroopa rahandusministril peaks olema demokraatlik aruandekohustus Euroopa Parlamendi ees; rõhutab, et liikumine ühenduse meetodile tugineva fiskaalliidu suunas eeldab suuremat demokraatlikku omavastutust ja pikemas perspektiivis aluslepingu võimalikku läbivaatamist, kuid tunnistab, et praegune raamistik võimaldab lühemas perspektiivis tugevamat majanduse juhtimist;

42. toonitab, et EKP vabastamiseks poolenisti fiskaalülesannetest on vaja ühist Euroopa riigikassat; on seisukohal, et Euroopa riigikassa võiks luua EL-i lepingut muutes;
43. avaldab heameelt ajaolu üle, et Euroopa stabiilsusmehhanismile anti õigus osta järelturul valitsuste võlakirju, kuna praegustes oludes võiks see vähendada survet EKP-le;
44. taunib sellega seoses asjaolu, et Euroopa stabiilsusmehhanism loodi EL aluslepingute väliselt, ning palub seepärast komisjonil teha ettepanek ühenduse eeskirjadel põhineva alalise kriisiohjamismehhanismi (s.t Euroopa Valuutafondi) asutamiseks;
45. toonitab, et majanduse juhtimise paketi sätete kiire rakendamine ja kohaldamine on äärmiselt vajalik; nõuab sellega seoses Euroopa stabiilsuse ja kasvu pakti järjekindlat ja tasakaalustatud kohaldamist ning automaatset mehhanismi sanktsioonide kehtestamiseks eelarvepuudujäägiga riikidele;
46. ootab, et komisjon esitaks enne 2011. aasta lõppu aruande solidaarvastutusel põhineva Euroopa riigivõlakirjade või euroväärtpaberite ühise emitteerimise süsteemi loomise kohta koos õigusakti ettepanekutega, kui see on asjakohane;

Välismõõde

47. kuna EKP, IMF ja komisjon tegutsevad mõnda liikmesriiki korraldatud missioonidel ühiselt, palub komisjonil esitada ettepanekud euroala ühtse rahvusvahelise esindamise tagamiseks, eriti IMF-is, vastavalt EL-i toimimise lepingu artiklile 138;

Läbipaistvus ja vastutus

48. soovib EKP-l muuta oma töö läbipaistvamaks, et suurendada selle legitiimsust ja prognoositavust; kordab oma korduvalt esitatud nõudmist, et keskpanga nõukogu koosolekute protokollide kokkuvõtted avalikustataks;
49. kutsub kooskõlas kontrollikoja aruannetega üles suurendama läbipaistvust ja vastutust töölevõtumenetlusi, töötasusid ja lisatasude läbivaatamist puudutavate otsuste dokumenteerimisel;
50. on rahul EKP võetud kohustusega anda aru Euroopa Parlamendile ning rõhutab väga konstruktiivset rolli, mida EKP täidab kaasotsustamismenetluses oma töötajate kaudu ja kõige kõrgemal tasandil;
51. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, eurorühmale ja Euroopa Keskpangale.

SELETUSKIRI

EKP 2010. aasta aruannet käsitleva seletuskirja kirjutamise ajaks on Itaalia ja Hispaania riskipreemiad tõusnud kõigi aegade kõrgeima tasemeni ja 11. ning 12. juulil tunduvad need lähenevat pöördumatu tasemeni, kuna vaid EKP tugistud on rahustanud maha finantsturud ja toonud ajutist kergedust.

Seetõttu on praegu – ja eriti praegu – väga oluline tuletada meelde, et euro edu on ühtlasi olnud Euroopa idee edu. 1989. aastal eraldas müür Euroopa kaheks vastandlikuks blokiks. Praegu on euro kasutusel 17-s väga erineva taustaga riigis: Iirimaa, Küpros ja Malta pärinevad Biti impeeriumist, euroalal on endised kommunistlikud riigid Slovakkia, Sloveenia ja Eesti, sellised neutraalsed riigid nagu Austria ja Soome ning koguni sõjalise diktatuuri pärandiga riigid Hispaania, Kreeka ja Portugal. Kui euro elab üle praeguse kriitilise aja, võib olla isegi võimalik, et muud Euroopa riigid koputavad uksele, et euroalaga ühineda. Kuigi viimase aja pinged võivad viidata vastupidisele, on euro olnud alates 2008. aastast „stabiilsuse saar ülemaailmse finantskriisi tormises meres”, nagu Suurbritannia finantsminister David Marsh hiljuti tunnistas.

Just nendel Euroopa projekti jaoks (mida meie väering sümboliseerib) järjest pingelisemateks muutuvatel hetkedel on oluline pidada meeles, et euro on olnud vähemalt esimesel kümnel kasutusaastal väga edukas järgmistel põhjustel. 1) Eurota oleks ülemaailmne finantskriis olnud kõigile Euroopa riikidele palju raskem, mida näitab varem nii tugeva naelsterlingi pidev kursilangus alates 2008. aastast ja sellega seonduv inflatsioon. 2) Eurota ei oleks Euroopa põhjapoolsed riigid kriisist väljunud nii kiiresti, kui nad on seda ekspordile tugineva mudelile tuginedes alates 2009. aastast teinud. Kui Saksa mark oleks siiani olemas, oleks ta dollari ja muude maailma väeringute suhtes nii tugev, et see kahjustaks riigi oma majandust. 3) Eurota oleksid mõned Euroopa riigid, eriti lõdva fiskaalpoliitikaga ja konkurentsivõime tõstmisele vähem suunitletud riigid, tõenäoliselt teinud läbi „corralito” (pangakontode külmutamise). Sellest tulenev moraalne ja majanduslik häving oleks tähendanud kohutavaid tagajärgi kõigile asjaomastele riikidele.

Euro on ilmselgelt ka teatud vastutus praeguste sündmuste eest: negatiivsete reaaltressimääradeta mõnes äärealal asuvas riigis ühisraha esimestel aastatel ei oleks nendes riikides kogetud kinnisvaramull nii suur. Samas on akadeemilised ringkonnad praegu üksmeelel vähemalt ühes küsimuses: eurota oleks finantskriis Euroopas olnud palju rängem. Ühine seisukoht valitseb ka selles osas, et eurota oleksid ELi suurimad edusammud – ühisturg ja inimeste vaba liikumine – tõenäoliselt läbi teinud tagasikäigu.

Ja ometi toovad finantsturgude pidevad tõmblused euroala lagunemisele lähemale. Riik riigi ja väljaaitamine väljaaitamise järel – selliselt ähvardab võlakriis nakatada isegi suuremad riigid, kusjuures Hispaania ja Itaalia ei ole selles osas puutumatud.

Euro ei jäänud täitmata ülesanne tagada nn pehme maandumine suures pangakriisis, euro ei jäänud täitmata nn ankruülesanne inflatsiooni vastu, kuna EKP tagab edusammud selles valdkonnas, ja lõpetuseks, euro ei ole jäänud täitmata ühisturgu süvendav lõimimisülesanne, mida näitavad alates euro loomisest suurenenud kaubavood riikide vahel.

Siiski on miski selgelt ebaõnnestunud. See ebaõnnestumine puudutab ilmselgelt eurotsooni

juhtimist. Majandusteooria õpetab, et ühisraha elujõulisus tugineb selle suutlikkusele vähendada suuri makromajanduslikke tasakaalunihkeid, kui need on olemas. Ebaõnnestumine puudutab ka euroala sisemist distsipliini, eriti stabiilsuse ja kasvu paktist kinnipidamist, kuna paljudes riikides, sealhulgas Saksamaal ja Prantsusmaal, on toimunud alates 1999. aastast kümneid rikkumisi ja trahve ei ole kunagi kasutatud. Lõpetuseks, väljaaitamist keelustavat sätet, mis keelab EKP-l riigi võlakohustuste ostmise, on tõlgendatud väga lõdvalt. Kõigest sellest tulenevalt on euroala muutunud vähem tõhusate ja vähem konkurentsivõimeliste riikide võlakohustuste vastu suunatud spekulatiivsete rünnakute tõttu haavatavaks. Sellised spekulatiivsed rünnakud korduvad tulevikus, kuni euroala majanduse juhtimise küsimust ei lahendata. Finantsstabiilsuseta on euroala äärepoolseimate riikide reformid võimatud ja ilma mõjuta.

Euroopa institutsioonid on siiani järginud venitamisstrateegiat, mis on olnud kasulik vaid aja võitmiseks, sellal kui oodatakse majanduse elavnemist, mis võib tugevdada pankade bilansse, lootuses, et Kesk- ja Põhja-Euroopa riikides juba kuus kvartalit toimuv majanduskasv jõuab lõpuks ka euroala äärepoolseimatesse riikidesse. See strateegia võib anda tulemusi, aga see on riskantne. Spekulatiivne rünnak võib viia selle strateegia kursilt ja euro kuristiku servale. Võib-olla on aeg seada kahtluse alla ametlik teadaanne, milles öeldakse, et Kreekal ei ole probleemi maksevõimega, kuna see väide kaotab oma usaldusväärsust iga päevaga: spekulatsioonide ohjamise asemel õhutab see kahtlusi muude riikide kohandamiskavade suhtes.

EKP käivitas poolenisti fiskaalülesandeid täites 2010. aasta mais väärtpaberituruprogrammi, olles sunnitud täitma Euroopa ühise fiskaalpoliitika puudumisest jäetud lünga. Aga seda strateegiat ei saa lõpmatuseni järgida ja see tugevdab neid, kes seavad kahtluse alla euro kui ühisraha üheks tugisambaks oleva EKP sõltumatuse ja ka selle peamiste otsuste läbipaistvuse. Seepärast taotletakse käesolevas raportis EKP nõukogu koosolekute protokollide avaldamist, millega saaks vähendada vastandlike arvamuste mõju meediale. Protokollide avaldamata jätmist võib tõlgendada viitena Euroopa integratsiooni nõrkusele, kuna vältimatut isiklikku vastutust tõlgendatakse võimaliku liikmesriikide vaheliste vaidluste allikana.

Euro olemasolu on tähendanud seda, et mõned äärepoolseimad riigid, mis varem on konkurentsivõime taastamiseks oma vääringu devalveerinud, on olnud sunnitud kohaldama kriisiga võitlemiseks karme kokkuhoiumeetmeid. See on aga olnud õige valik, sest euro peab olema stabiilne vääring, kuna EL ei peaks minema inflatsiooni ega majanduse liigse ümberjagamise tee.

Euroopa rahaliidul on kohustus hoida inflatsioon kontrolli all ja kaitsta vääringu ostujõudu. Tuleb vähendada ka moraalselt ohtu, mis võib tähendada salajast ümberjagamist nende riikide kasuks, mille valitsused suurendavad kontrollimatu laenukasvuga teistest kiiremini baasraha hulka. Selline ümberjagamine võimendub, kui EKP tunnistab tagatisena liiga sageli liikmesriigi emiteeritud võlakohustusi või – mis veel hullem – ostab neid.

Euro püsimiseks elujõulise projektina on vaja ehitada üles selge raamistik, mis võimaldab abistada likviidsusprobleemidega riike, kuid samas suudab stimuleerida fiskaalalast vastutustundlikkust ja ning liikmesriikide konkurentsivõime ühtlustumist. Kogu aeg on süsteem toiminud vaid turudistsipliinile reageerides, korraldades väljaaitamisi vaid siis, kui riik satub raskustesse.

On aga ka teine võimalus: edasiliikumine fiskaalse lõimumise soodustamisega, andes suveräänsust asjakohaselt liikmesriikidelt EL-ile üle. See on loomulikult keeruline tee ja seetõttu on tähtis pidada silmas, et on olemas lühikeses perspektiivis realistlikum kesktee, mis võimaldab integreerida üheaegselt turudistsipliini ja vajaliku liikmesriikide fiskaaldistsipliini, see on kesktee, mis võib olla tulemuslik, kuid mida tuleb kavandada äärmise täpsusega.

Praegused tõrked euroalal annavad väärtusliku kogemuse, mis võimaldab samu vigu mitte korrata. Seda silmas pidades tehakse ettepanek asutada Euroopa rahandusministeerium ja Euroopa riigikassa, mis saaks emiteerida eurovõlakirju. See ettepanek võib saada reaalsuseks ainult pärast väga vajalikku stabiilsuse ja kasvu pakti reformimist, mis võimaldaks eurotsooni kuuluvate liikmesriikide halvasti toimivat eelarvepoliitikat paremini kontrollida.

Eurovõlakirjad võivad (kvaliteetvõlakirjade ja madalama kvaliteediga võlakirjade mudelit järgides) üheaegselt olla arvestatav rahastamisallikas madala võlakoormusega riikidele ja väga kallis rahastamisvahend eeskirju rikkuvatele riikidele. Lõpetuseks võivad eurovõlakirjad anda impulsi eurole kui ülemaailmsele reservvaluutale, kuna koos nendega sünniks tervet Euroopat hõlmav võlakohustuste turg, mis oleks viis korda suurem kui Saksamaa ja peaaegu niisama suur kui Põhja-Ameerika turg.

Euro loojad ehitasid rahaliidu, olles teadlikud ebastabiilsusest, mille ühisraha väga erineva majandusliku ja tootmisstruktuuriga riikidele kaasa toob. Võimalik, et nad arvasid, et kui vajadus on väga suur, astutakse samme ulatuslikuma poliitilise liidu suunas. Praeguses olukorras, kui euroala võlakriis on täies mahus vallandunud, on see aeg lõpuks kätte jõudnud.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÖPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	11.10.2011
Lõpphääletuse tulemus	+: 35 -: 4 0: 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Burkhard Balz, Udo Bullmann, Pascal Canfin, Nikolaos Chountis, George Sabin Cutaş, Leonardo Domenici, Diogo Feio, Elisa Ferreira, Ildikó Gáll-Pelcz, Jean-Paul Gauzès, Sven Giegold, Sylvie Goulard, Othmar Karas, Wolf Klinz, Jürgen Klute, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Werner Langen, Astrid Lulling, Arlene McCarthy, Ivari Padar, Alfredo Pallone, Anni Podimata, Antolín Sánchez Presedo, Olle Schmidt, Edward Scicluna, Peter Simon, Peter Skinner, Theodor Dumitru Stolojan, Ivo Strejček, Kay Swinburne, Marianne Thyssen, Ramon Tremosa i Balcells, Corien Wortmann-Kool
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Elena Băsescu, Pilar del Castillo Vera, Sari Essayah, Vicky Ford, Ashley Fox, Sophia in 't Veld, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Sirpa Pietikäinen, Gianni Pittella